390585 ـ ئۆي هايۋانلىرىنى تەربىيەلەش توغرىسىدا

سۇئال

بىز قوي ۋە توخۇغا ئوخشاش ئۆي هايۋانلىرىنى تەربىيىلەيمىز . ئۆينىڭ بىر تەرىپىدە ئۇلارغا ئورۇن هازىرلاپ بېرىمىز، ئۇلارنىڭ تۇرىدىغان جايىنى تېزەك، سۇيدۇك ۋە سېسىق پۇراقلاردىن تازىلاش ئۈچۈن هەر هەپتىدە يۇيۇپ تۇرىمىز، بەزىدە ئىككى هەپتىدە بىر قېتىم يۇيىمىز، لېكىن شۇنداق تازىلاپ تۇرساقمۇ بەزى سېسىق پۇراقلار قېلىپ قالىدۇ، خوشنىلىرىمىز بۇنى ياقتۇرمايدۇ، شۇنىڭ بىلەن قوينى قويۇپ قويۇپ توخۇنى ئۆلتۈرىۋەتتۇق، چۈنكى قوينى ئوغرىدىن ساقلاپ قىلىش ئۈچۈن پەقەت كېچىسى ياتىدىغان يېرىگە كىرگۈزىمىز. مېنىڭ سوئالىم: بىزنى قوينى ئوغرىلىنىپ كېتىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن پەقەت كېچىدىلا ئورنىغا كېرگۈزىۋەتسەك، تۇرىدىغان يېرىنى هەر هەپتىدە ياكى ئىككى هەپتىدە بىر قېتىم يۇيۇپ تۇرساقمۇ بۇ خوشنىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزگەنلىك هېسابلىنامدۇ؟. بۇ هەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدهىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاهقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇهەممەد ئەلەيهىسسالامغا، ئائىلە تاۋابئاتلىرىغا، ساهابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاهنىڭ رەهمەت سالاملىرى بولسۇن.

خوشنىلار قوي، توخۇ ۋە باشقا هايۋانلارنىڭ پۇرىقىدىن ئەزىيەت چەكسە، ئۇلارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈشتىن قول يېغىش كېرەك، بۇ هايۋانلاردىن خالاس بولۇش ياكى بۇلارنى يىراق جايدا تەربىيىلەش كېرەك، خوشنىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈشنىڭ هارام ئىكەنلىكى توغرىسىدا نۇرغۇن دەلىللەر بار.

ئەبۇ شۇرەيهتىن بايان قىلىنغان هەدىستە، پەيغەمبەرئەلەيهىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاه بىلەن قەسەم! مۇئمىن بولمايدۇ، ئاللاه بىلەن قەسەم! مۇمىن بولمايدۇ، ئاللاه بىلەن قەسەم! مۇمىن بولمايدۇ، ئەي ئاللاهنىڭ روسۇلى، كىم ئۇلار!؟ دېيىلگەندە، پەيغەمبەرئەلەيهىسسالام: خوشنىلرى ئۇنىڭ ئەزىيەتلىرىدىن خاتىرجەم بولالمايدىغان كىشى دېگەن». [بۇخارى رىۋايىتى6016 ـ هەدىس].

ئەبۇ هۇرەيرە رەزىيەللاهۇ ئەنهۇدىن بايان قىلىغان هەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام مۇنداق دېگەن: «خوشنىلرى ئۇنىڭ ئەزىيەتلىرىدىن خاتىرجەم بولالمايدىغان كىشى جەننەتكە كىرەلمەيدۇ». [مۇسلىم رىۋايىتى 46–هەدىس].

ئىبنى هەجەر هەيتەمي"چوڭ گۇناهلارغا يېقىنلىشىشتىن چەكلەش "ناملىق ئەسىرى- 1 توم- 422 بەتته مۇنداق دەيدۇ" : ئىككى يۈز ئونىنچى گۇناه" "گەرچە زىممى بولسىمۇ خوشنىلىرىغا ئەزىيەت بەرمەسلىك " دېگەن بابتا كەلتۈرگەن.

ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «جەبرائىل ئەلەيھىسسالام دائىم ماڭا خوشنىلار توغرىسىدا نەسىھەت قىلغانلىقى ئۈچۈن يېقىندا خوشنىلار ۋارىس بولۇپ قالامدىكىن دەپ ئويلىغان» [بۇخارى رىۋايىتى 6105 ـ ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 2624 ـ ھەدىس].

پىقھى ئالىملىرىمۇ خوشنىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈشتىن چەكلەش توغرىسىدا دەلىللەرنى بايان قىلغان.

"دۇرەر ئەل ھۇككام شەرھى مەجىللەتىل ئەھكام- 3 "توم- 216 بەتتە" :قايسى يول بىلەن بولمىسۇن خوشنىغا كېلىدىغان ئېغىر زىيانىنى مۇداپىئە قىلىش "تېمىسى ئاستىدا مۇنداق كەلگەن: بەشىنچى مەسىلە: بىر كىشى مەسچىتكە يېقىن جايغا قۇشخانا ياسىغان بولسا، بوغۇزلانغان ھايۋانلارنىڭ پۇرىقى ۋە تېزەكلىرىنىڭ سىبىقچىلىقىدىن ناماز ئوقۇغۇچىلارغا ئەزىيەت يەتكەن بولسا، قازى بۇ ئىشنى بىلسە بۇنىڭدىن چەكلەش كېرەك بولىدۇ" ."ئەلى ھەيدەر ئەپەندى."

ئالتىنچى مەسىلە" :بىر كىشى ئۆز ھويلىسىدا تېرە ئاشلىسا، بۇنىڭدىن خوشنىلىرى ئەزىيەت چەكسە چەكلەيدۇ، ئەمما بەزى ۋاقىتلار قىلسا داۋاملىق قىلمىسا بۇنىڭ زىيىنى يوق، بۇنىڭدىن چەكلىمەيدۇ"] .دۇرەرۇل مۇختار.["

لونشىرسىينىڭ"ئەل مىئيار "ناملىق ئەسىرى- 8 توم- 412 بەتتە: بەزى كىشىلەر: ئەبۇ ھەپسە ئەتادىن: بىر كىشى ئۆز ھويلىسىدا سېركە تەييارلىغان بولسا، خوشنىلىرى ئۇ كىشىگە: بۇنىڭ پۇرىقى بىلەن بىزگە ۋە ئەتراپتىكىلەرگە ۋە تاملارغا ئەزىيەت يەتكۈزدۇڭ دېسە قانداق قىلىشى كېرەك؟ دەپ سورالغاندا، ئۇ كىشى مۇنداق جاۋاپ بەرگەن " :تىبابەت ئەھلى: سېركىنىڭ پۇرىقى ئەزىيەت بولىدۇ دېسە، قۇرۇلۇشچىلار: بۇ پۇراقنىڭ تامغا تەسىرى بولىدۇ دېسە، ئۇ ۋاقىتتا ھويلىسىدا سېركە تەييار قىلىشتىن چەكلىنىدۇ، لېكىن خوشنىلارنىڭ تېمىدىن ئايرىم تام سىلىپ پۇراقنىڭ ئۇلارنىڭ تېمىغا يېتىشىنى چەكلىسە ۋە ئۇلارغا ئەزىيەت يەتمەيدىغان بولسا، چەكلەنمەيدۇ. شەيخ ئەبۇ بەكر بىن ئابدۇراھمان خوشنىلار ۋە ئۇلارنىڭ تېمى ئۈچۈن بۇنداق قىلىشتىن چەكلەش توغرىسىدا پەتۋا بەرگەن"] .

ئۇ كىشىگە دەيدىغىنىمىز : توخۇلارنى تۆگىتىپ ياخشى قىلىپسىز. ئەمما قوي بولسا، قوينىڭ مۇشۇ ئۆيدە تۇرشى سەۋەبىدىن ئۇنىڭ پۇرىقىدىن ۋە باشقا تەرەپلەردىن خوشنىلار ئەزىيەت چېكىدۇ، سىلەر ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇڭلار ياكى يىراق جايغا يۆتكىۋېتىڭلار.

ئۆي ھايۋانلىرىغا كەلسەك: ئۇ ئۆينىڭ ئىچىدە بولىدۇ، سىلەرنىڭ يۇرتۇڭلاردا كىشىلەر مەلۇم ھايۋانلارنى ئۆيدە بېقىپ ئادەتلەنگەن بولسا، ئادەتلەنمىگەن ئىشلار چەكلەنسىمۇ ئادەت قىلغان ئىشلاردا كەڭچىللىك قىلىنىدۇ، ئۆزى ئۆيدە تەربىيىلەش ۋە قانائەت قىلىشنى مەقسەت قىلغان نەرسىلەردە مۇستەقىل بولىدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.